

УДК 378:881.111.1

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.176043>

Руслан Кравець, доктор педагогічних наук,
старший викладач кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано доцільність інтернаціоналізації вітчизняних закладів вищої освіти й розкрито роль іноземної мови в цьому процесі. Окреслено чотири основні обґрунтування інтернаціоналізації: академічні, соціокультурні, політичні й економічні. Презентовано авторське визначення поняття “інтернаціоналізація”. Описано вплив інтернаціоналізації на конкурентоспроможність українських ЗВО й професійні ризики, пов’язані з низькою якістю мовної підготовки. Досліджено нормативну документацію у сфері розвитку та реформування вищої освіти. Проаналізовано й деталізовано основні зміни процесу інтернаціоналізації в Україні, які мали місце з 2015 по 2019 роки.

Ключові слова: інтернаціоналізація; вища освіта; міжнародне співробітництво; іноземна мова; мобільність; Болонський процес; Загальноєвропейські рекомендації.

Лит. 14.

Ruslan Kravets, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Senior Lecturer of the Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsya National Agrarian University

THE ROLE OF A FOREIGN LANGUAGE IN THE PROCESS OF INTERNATIONALISATION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The expediency of internationalisation of domestic higher education institutions and the role of a foreign language in this process have been substantiated in the article. Four main justifications of internationalisation have been outlined: academic, socio-cultural, political and economic. Relevant trends in internationalisation of higher education in European countries have been determined, the aspects of the university activities in the development and implementation of the internationalisation strategy have been studied. The factors that determine its successful implementation and factors that hinder this process have been identified. The author's definition of the notion “internationalisation” has been presented. The impacts of internationalisation on the competitiveness of Ukrainian HEIs and the professional risks related to the low language proficiency have been described. The role of the university's language policy in implementing the strategy of internationalisation has determined. Regulatory documentation in the field of development and reformation of higher education has been researched. The main changes of the process of internationalization in Ukraine, which took place from 2015 till 2019, have been analysed and detailed. The preconditions of reforming the methods of the English language teaching have been considered. The methodology of internationalisation of higher education at foreign language classes has been proposed. It has been concluded that the process of internationalisation, the main objective of which is to improve the quality of education and research activities, has become the strategic mainstream of HEIs' activities. As a result, great attention is being paid to support the provision of pedagogical conditions of forming all students' intercultural competencies. The outcomes of the empirical research indicate that the key directions of the universities' activities in the context of internationalisation are the development of students' academic mobility, the establishment of joint educational programmes with foreign HEIs, the development of international research activities.

It has been found out that the main factors which stimulate these processes are the development and monitoring of the internationalisation strategy implementation. The challenges of this strategy implementation, like before, are of a financial nature and are related to the low level of foreign language proficiency and insufficient motivation of students and teachers to participate in academic mobility programmes and international research projects.

Keywords: internationalization; higher education; international cooperation; foreign language; mobility; Bologna Process; Common European recommendations.

Постановка проблеми. Інтернаціоналізація закладів вищої освіти в Україні є відносно новим феноменом, який сьогодні динамічно розвивається завдяки еволюційним академічним, соціокультурним, економічним і політичним факторам. Ці фактори набувають різних рис залежно від географічного регіону, закладу вищої

освіти та конкретної освітньої програми. Єдиної універсальної моделі інтернаціоналізації закладів вищої освіти не існує. Підходи до інтернаціоналізації різняться, що пояснюється відмінностями в методах реалізації стратегії вищої освіти, різною результативністю роботи професорсько-викладацького складу, неоднаковим

творчим потенціалом викладачів кафедр і структурних підрозділів, їхнім бажанням запроваджувати інноваційні технології навчання у навчальний процес. Вивчення національних стратегій інтернаціоналізації вищої освіти в Україні й за кордоном дає підстави розглядати її як засіб підвищення якості професійної підготовки.

Сучасні українські ЗВО не залишаються осторонь процесів інтернаціоналізації. Реагуючи на запити викладачів та студентів, вони шукають можливості для налагодження міжнародного співробітництва, введення інтернаціоналізації до стратегії освітнього розвитку й залучення нових ресурсів і партнерів. Як наслідок, керівництво університетів прагне розробити системні інституційні інструменти підтримки інтернаціоналізації. Розширювати інтернаціоналізацію спонукає низка факторів, серед яких можна виокремити потребу в отриманні доступу до передових знань, нових можливостей з метою розвитку навичок міжкультурної взаємодії та вибудовування партнерських відносин, потреби у зміцненні громадянського суспільства, підготовці спеціалістів, здатних працювати в умовах глобалізації, підвищенні репутації ЗВО тощо.

Прихильники інтернаціоналізації ЗВО керуються певними мотивами: викладачі й науковці зацікавлені відкрити нові можливості для проведення наукових досліджень, удосконалити виробничу практику, професійну майстерність та компетентність відповідно до загальноєвропейських стандартів, здобути передовий міжнародний досвід; студенти – підвищити рівень міжнародної мобільності, отримати стипендіальну підтримку та гарантію працевлаштування; керівники ЗВО – залучити додаткове фінансування, підвищити конкурентоздатність своїх випускників та репутацію університету на глобальному рівні.

До основних перешкод здійсненню успішної інтернаціоналізації ЗВО можна віднести недостатній обсяг інформації, фінансування, відмінності в організації педагогічного процесу та навчальних планів, але найбільшою перешкодою вважають мовний бар'єр.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Окремі аспекти інтернаціоналізації змісту вищої освіти на заняттях з іноземної мови знайшли своє відображення у наукових працях Р. Болайто, А. Вербицької, Р. Веста, Н. Гаврилюк, Ю. Гришук, М. Дебич, О. Нітенко, Н. Тимошук та інших. Однак різноманіття підходів до трактування інтернаціоналізації та розроблення механізмів упровадження її в навчальний процес закладів вищої освіти різняться й не вносять чіткості в розуміння її сутності, що обумовило **мету статті:**

обґрунтувати доцільність інтернаціоналізації вітчизняних закладів вищої освіти й розкрити роль іноземної мови в цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Щоб зрозуміти, чому багато закладів вищої освіти прагнуть до інтернаціоналізації, необхідно дослідити її обґрунтування та головні аспекти. Обґрунтування можна схарактеризувати як мотивацію для інтеграції міжнародного аспекту в галузь вищої освіти. Здійснивши аналіз останніх публікацій [1 – 7; 13], ми дійшли висновку, що існує чотири основні обґрунтування інтернаціоналізації: академічні, соціокультурні, політичні й економічні. Академічне обґрунтування охоплює міжнародний аспект викладання й проведення наукових досліджень, розширення академічного горизонту, підвищення якості освіти відповідно до міжнародних академічних стандартів, спеціалізацію та рейтинг, організацію педагогічного процесу. Соціально-культурне обґрунтування ґрунтується на національній та культурній ідентичності, становленні громадянської свідомості й примирення, соціальному та суспільному розвитку міжкультурного розуміння. Політичне обґрунтування включає іноземну політику, національну безпеку, технічну допомогу, мир і взаємне розуміння, національну та регіональну ідентичності. Економічне обґрунтування базується на економічному зростанні й підвищенні конкурентоспроможності, розвитку ринку праці й створення фінансових стимулів для установ й урядів [3, 5 – 6].

Інтернаціоналізація ЗВО – це процес створення нового міжнародного освітнього середовища, де найбільш ефективно можна реалізовувати національні інтереси не лише самих учасників цього процесу, але й здійснюватися спільні пошуки вирішення нагальних проблем усього людства. Інтернаціоналізація освіти спонукає до визнання культурного плюралізму, інтенсивного діалогу культур, формування полікультурної компетентності, виховання толерантного відношення до інших народів та країн. Її розглядають як орієнтований на майбутнє процес, що дозволяє університету досягнути інтердисциплінарного й мультипросторового лідерства, змінити внутрішню динаміку, налагодити зв'язки із зарубіжними партнерами та повністю адаптуватися до постійно змінного полікультурного середовища. Важливою ознакою інтернаціоналізації освіти є зростання чисельності іноземних студентів. Наявність іноземних студентів у ЗВО – це показник інтеграційного розвитку вищої освіти держави, який свідчить про високий рівень якості освітніх послуг, престиж університету й визнання країни на світовому ринку освітніх послуг [3, 101].

Результативність інтернаціоналізації ЗВО в Україні тісно пов'язана з усуненням недоліків професійної підготовки студентів до здійснення іншомовної комунікації (недостатня спрямованість навчання на виховання білінгвальної особистості; низький рівень мотивації студентів вивчати іноземні мови та налагоджувати міжкультурну взаємодію; недостатнє використання інноваційних методів навчання; нечітке усвідомлення ролі інтернаціоналізації в духовному й інтелектуальному саморозвитку особистості), що дозволило детермінувати педагогічні заходи, спрямовані на вдосконалення іншомовних знань, умінь та навичок, як-от: дискусії, дидактичні, ділові, імітаційно-рольові ігри, проблемні лекції, лекція-діалог, лекція-консультація, лекція-візуалізація, вікторини, KBK творчості, ток-шоу, "круглі столи", "мозковий штурм", мовне портфоліо, інтерпретації творів, імпровізації, написання власних творчих проєктів, презентації тез доповідей, прес-конференції тощо [5].

Ми погоджуємося з Н. Тимошук, що сьогодні професійно спрямоване навчання іноземній мові в контексті інтернаціоналізації ЗВО важко уявити без використання спеціальних комп'ютерних програм для розвитку й вдосконалення іншомовних знань, умінь і навичок студентів. Науковець класифікує програмні продукти на чотири основні категорії: 1) електронні словники (ABVYY Lingvo, Cambridge Dictionary, Longman Dictionary, Macmillan English Dictionary for Advanced Learners, Oxford Dictionary, Webster's Dictionary тощо), які дозволяють швидко знаходити слова, знайомитися з особливостями їхнього вживання у певному професійному контексті та за потреби прослухати їхню вимову; 2) електронні перекладачі (Linguee, Magic Goody, Prompt, Reverso Context тощо) для перекладу великого обсягу тексту, який не завжди відповідає всім синтаксичним і стилістичним правилам мови; 3) програми для опанування іноземною мовою, орієнтовані на певний рівень іншомовної підготовки студентів та поетапне тренування в застосуванні різних лексичних і граматичних одиниць; 4) програми для перевірки рівня сформованості іншомовної компетентності, а саме: електронне тестування з IELTS (International English Language Testing System), TOEFL (Test of English as a Foreign Language), TOEIC (Test of English for International Communication) [13, 69].

Значну увагу комп'ютерним програмам під час формування іншомовної компетентності студентів приділяє Н. Гаврилюк. На її думку, до переваг комп'ютерних технологій у навчанні

можна віднести спілкування електронною поштою, створення імітацій аудиторних занять, розроблення навчального електронного портфоліо, організацію дискусій в інтернеті, вебінарів, відеоконференцій, віртуальних консультацій, т'юторіалів та коучингів, проведення офлайн або онлайн лабораторних робіт, практичних занять, лекцій, майстер-класів, освітніх експедицій, наставництва, розробку презентацій, проєктно-аналітичну сесію, роботу з кейсами, самостійну роботу, онлайн стажування або виробничу практику, тренінг, участь у міжнародних проєктах тощо. Отже, із введення електронного навчання зазнали змін форми роботи. Набули широкого впровадження блоги, чати, форуми, аудіо- та відеоконференції, комп'ютерні ігри, ділові ігри, створення й зберігання посилань на навчальні ресурси, спільне проєктування й редагування ресурсів, участь у проєктах мережевих спільнот, інтерактивний переклад, голосування, опитування, прив'язання подій, процесів до координат, комп'ютерний контроль знань, умінь і навичок [2, 123 – 124].

Методологія інтернаціоналізації вищої освіти на заняттях іноземної мови ґрунтується на концепціях мовної полікультурної освіти, взаємозв'язку мови й культури, мультиперспективного навчання, культурних розбіжностей, соціального навчання, теорії самодетермінації, теорії розвивального навчання, положеннях компетентнісного й культурологічного підходів, сучасних підходах до управління освітніми системами, забезпечення якості освіти, врахування особливостей функціонування національних і регіональних освітніх систем, теоретичних аспектах інтернаціоналізації вищої освіти, положеннях розвитку академічної мобільності та полікультурного освітнього простору, білінгвального навчання та викладання іноземних мов, положеннях міжкультурної комунікації, історико-педагогічних дослідженнях інтернаціоналізації освітнього процесу [5].

Варто зазначити, що мовний бар'єр не є проблемою лише у випадку співробітництва країн, які використовують одну й ту саму мову. Відтак, більшу частину міжнародних програм становлять мовні курси. Нині інтернаціоналізація у вищій освіті набирає обертів завдяки зростанню статусу англійської мови як засобу міжнародного спілкування. Європейські країни взяли курс на інтернаціоналізацію, запроваджуючи курси поглибленого вивчення англійської мови в ЗВО для організації міжнародних обмінів студентами й викладачами.

Не викликає сумніву і той факт, що

найголовніша умова міжнародного співробітництва – забезпечення взаєморозуміння шляхом викладання та вивчення спільної мови й надання іноземним студентам освітніх програм мовою, яку вони розуміють. Таке бачення освіти є досить новим і має за мету створення мотиваційного середовища для студентів у процесі вивчення іноземної мови, оскільки перехід системи вищої освіти України до ринкових економічних відносин вимагає від фахової підготовки студентів урахування світових тенденцій розвитку ринку праці, а, отже, й володіння іноземною мовою на високому рівні. Звідси випливає, що головним завданням викладання іноземної мови в контексті інтернаціоналізації є навчити студентів використовувати її як засіб міжкультурного спілкування в усіх видах професійної діяльності.

Якість освіти, міжнародна орієнтація та мобільність слугують головними вимірами та аспектами інтернаціоналізації в українських ЗВО. У цьому контексті освіта включає програми спільного навчання й дослідження, міжнародні майстер-класи, денну й заочну форму навчання англійською мовою, курси іноземних мов. Міжнародна орієнтація базується на співпраці, меморандумах про взаєморозуміння (МПВ), двосторонніх угодах, програмах обміну для студентів та співробітників, подвійних дипломах, електронних мережах. Відповідно якість освіти оцінюють за репутацією (рейтингами), а мобільність визначають за кількістю студентів та співробітників, які приїхали або виїхали на навчання, рівнем дистанційного навчання, кампусів.

Мобільність викладачів і студентів значно стимулюють різноманітні регіональні й державні програми. До найвідоміших відносять ERASMUS COMETT, LINGUA, LEONARDO, COMENIUS, SOCRATES і TEMPUS. Основою всіх освітніх програм Європейського Союзу є сприяння вивченню іноземних мов. Їхню мету вбачають у створенні єдиної європейської моделі вищої освіти. Україна також активно долучається до процесів інтернаціоналізації закладів вищої освіти й удосконалення іншомовної підготовки студентів, визнаючи вагому роль іноземної мови в європейській інтеграції та відкритті нових горизонтів для випускників вітчизняних ЗВО. Ґрунтовні знання з іноземної мови й глибоке вивчення соціальних, культурних й економічних умов життя та ментальності інших народів дає доступ до багатьох секторів міжнародного ринку праці [6, 210].

Закон “Про вищу освіту”, який Верховна Рада ратифікувала у липні 2014 року, можна коротко

охарактеризувати як умову для реалізації низки реформ, які приведуть українські ЗВО у відповідність до Болонської угоди, спростять бюрократичні процедури, реалізують децентралізацію освіти, нададуть університетам більше контролю, сприятимуть прозорості, розширять студентське самоврядування та визнаватимуть іноземні дипломи про освіту [12].

Хоча Україна приєдналася до Болонського процесу в 2005 року, однак сектор вищої освіти ще досі не досягнув повної відповідності цьому процесу. У контексті цього дослідження варто зазначити, що рух у напрямку ширшої автономії ЗВО, швидше за все, ускладнить реформування сфери викладання англійської мови професійного спрямування та фахових дисциплін англійською мовою на національному рівні. У зв’язку з цим Міністерство освіти і науки України разом із Британською Радою навіть започаткували проект, спрямований на радикальне реформування й розширення навчальної програми з методики викладання англійської мови для майбутніх викладачів на всіх рівнях.

У 2018 році видання Times Higher Education Supplement включив п’ять українських університетів (Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv Polytechnic National University, Kyiv Polytechnic Institute of National Technical University, V.N. Karazin Kharkiv National University) до переліку 1000 найкращих світових ЗВО [14]. Загалом рівень володіння англійською мовою в Україні є низьким. Відповідно до рейтингу Education First English Proficiency Index (EF EPI), у 2018 році Україна посіла 43 місце [10], в 2017 році – 47 місце серед 88 країн [9], які охоплювало дослідження. Цей результат є гіршим за показники 2015 та 2016 років, коли Україна була на 34 та 41 місцях [8]. У рейтингу 32 європейських країн Україна серед останніх (28 позиція) [11].

За шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти Міністерство освіти та науки України встановило вимоги до володіння англійською мовою для всіх університетських викладачів на рівні B2, проте не визначило їхнього рівня іншомовної компетентності. Між тим Міністерство зазнає, що рівень учителів англійської мови після закінчення університету є співвідносним зі шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вважаємо слушними є міркування Р. Болайто та Р. Веста щодо неточності цього зв’язку, оскільки вимоги до іншомовної компетентності вчителів СЗОШ і викладачів ЗВО різняться. Від вчителів, які тільки починають працювати, очікується рівень

іншомовної компетентності 5, що орієнтовно відповідає рівню С2 за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Однак, ці вимоги не висувають університетським викладачам англійської мови, проте цілком виправдано очікують від них принаймні такого самого рівня, як від учителів середніх шкіл [7].

Отже, аналізуючи результати тестування невеликої вибірки викладачів англійської мови із 15 університетів (Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного університету “Львівська політехніка”, Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”, Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Одеського національного університету імені Іллі Мечникова, Донецького національного університету імені Василя Стуса, Національного гірничого університету, Черкаського державного технологічного університету, Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, НТУУ “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, Ужгородського національного університету, Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, Запорізького національного технічного університету, Чернігівського національного технологічного університету), отримані за допомогою тесту Artis, можна стверджувати, що більшість учасників тестування (61%) досягли рівня С, значна частина (39%) не досягли його, а рівень декількох викладачів (4%) оцінено як В1 або А2. Найслабшим умінням серед усіх ЗВО виявилось усне мовлення: тільки 61 (40%) з 153 викладачів, яких оцінювали, досягли рівня С за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, а середні показники 14 із 15 ЗВО не осилили рівня С [7].

На перший погляд, загальний показник 61% учасників із рівнем С видається позитивним, однак він вказує на те, що багато протестованих викладачів (39%) не досягли прохідного рівня С, який вимагається навіть від учителів англійської мови СЗОШ. Швидше за все, цей помітний недолік вплине на якість викладання іноземної мови та процес інтернаціоналізації в ЗВО.

Висновки. На основі проведених досліджень ми дійшли висновку, що розвиток сучасної вищої освіти підпорядковується законам ринкової економіки й потребує постійного поповнення змісту освіти новітніми матеріалами, запровадження інноваційних педагогічних

технологій із високим рівнем інформатизації навчально-виховного процесу, розвитку вищої освіти у контексті європейських освітніх систем. Євроінтеграція відкриває нові горизонти для випускників ЗВО. Знання іноземної мови та ґрунтовне вивчення культурних, соціальних та економічних умов життя, менталітету інших народів та основ ділового етикету дають доступ до багатьох секторів міжнародного ринку праці.

Інтернаціоналізація суспільного життя спонукає студентів вивчати іноземну мову. Вона детермінує соціально-економічний, науково-технічний загальнокультурний прогрес суспільства. Усе це підвищує статус іноземної мови у вищій освіті, адже держава потребує компетентних фахівців із достатнім рівнем знань з іноземної мови, професіоналів, здатних абсорбувати новий та прогресивний досвід, готових до генерування й запровадження оригінальних ідей, а також до активної міжнародної співпраці та формування кращого ставлення до України на світовій арені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицька А.В. Інтернаціоналізація як основний напрям розвитку вищої освіти. *Молодий вчений : наук. журн.* 2017. № 11 (51). С. 160–164.
2. Гаврилюк Н.М. Дистанційна освіта як засіб професійної самореалізації студентів вищих навчальних закладів США. *Педагогічні науки : зб. наук. праць Херсонський державний університет.* Херсон, 2018. Вип. LXXXIII, т. 2. С. 121–124.
3. Гришук Ю. Організація навчання іноземних студентів в Україні як чинник інтернаціоналізації вищої освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика : наук.-метод. журн.* Київ, 2016. Вип. 1–2. С. 101–105.
4. Дебич М.А., Сікорська І.М. Обґрунтування інтернаціоналізації вищої освіти в працях зарубіжних науковців. *Innovative solutions in modern science.* 2016. № 1. С. 1–14.
5. Кравець Р. Методологія формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі на заняттях іноземної мови. *Молодь і ринок : щомісячн. наук.-пед. журн.* Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2016. № 9 (140). С. 62–67.
6. Нітенко О.В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету. *Освітологічний дискурс : електронне наукове фахове видання.* 2015. № 2 (10). С. 205–215.
7. Bolitho R., West R. The Internationalization of Ukrainian Universities: the English Language Dimension. Kyiv: “Steel”, 2017. 124 p.

8. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2016. 44 p.
9. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2017. 48 p.
10. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2018. 52 p.
11. EF English Proficiency Index. URL: <https://www.ef.com/ca/epi/regions/europe/ukraine>. (дата звернення: 08.06.2019).
12. New Law On Higher Education Effectively Brings About Higher Education Reform. URL: <http://www.usubc.org/site/member-news/new-law-on-higher-education>. (дата звернення: 09.06.2019).
13. Tymoshchuk N. Professionally-oriented teaching of a foreign language at the agrarian university. *Молодь і ринок : щомісячн. наук.-пед. журн.* Дрогобич : ДДПУ імені Івана Франка, 2019. № 1 (168). С. 66–70.
14. World University Rankings 2018. URL: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2018/world-ranking#!/page/0/length/-1/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats (дата звернення: 07.06.2019).
4. Debych, M.A. & Sikorska, I.M. (2016). Obgruntuvannya internatsionalizatsii vyshchoi osvity v pratsiakh zarubizhnykh naukovtsiv [Substantiation of internationalization of higher education in the works of foreign scientists]. *Innovative solutions in modern science*. No. 1. pp. 1–14. [in Ukrainian].
5. Kravets, R. (2016). Metodolohiia formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi na zaniattiakh inozemnoi movy. [Methodology of forming the multicultural competence of future agrarians at foreign language classes]. *Youth and market: monthly scientific-pedagogical journal*. Drohobych: DSPU named after Ivan Franko No. 9 (140). pp. 62–67. [in Ukrainian].
6. Nitenko, O.V. (2015). Internatsionalizatsiia vyshchoi osvity yak faktor rozvytku universytetu [Internationalization of higher education as a factor of the university development]. *Educological discourse: an electronic scientific edition*. No. 2 (10). pp. 205–215. [in Ukrainian].
7. Bolitho, R. & West, R. (2017). The Internationalization of Ukrainian Universities: the English Language Dimension. Kyiv: "Steel". 124 p. [in English].
8. EF English Proficiency Index. (2016). Toronto: Education First Ltd. 44 p. [in English].
9. EF English Proficiency Index. (2017). Toronto: Education First Ltd. 48 p. [in English].
10. EF English Proficiency Index. Toronto: Education First Ltd., 2018. 52 p. [in English].
11. EF English Proficiency Index. (2019). Available at: <https://www.ef.com/ca/epi/regions/europe/ukraine>. [in English].
12. New Law On Higher Education Effectively Brings About Higher Education Reform. (2019). Available at: <http://www.usubc.org/site/member-news/new-law-on-higher-education>. [in English].
13. Tymoshchuk, N. (2019). Professionally-oriented teaching of a foreign language at the agrarian university. *Youth and market: monthly scientific-pedagogical journal*. Drohobych: DSPU named after Ivan Franko. №1 (168). pp. 66–70. [in English].
14. World University Rankings 2018. (2019). Available at: https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2018/world-ranking#!/page/0/length/-1/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/stats. [in English].

REFERENCES

Стаття надійшла до редакції 19.06.2019

